N. A.

Lagnabidhi

লগ্ন বিধী

Sanskrit- (Mrathi)

Printed on paper

N. A.

Folio : 22

6.8" x 5"

Complete

पु० ॥ श्री सदा शिवाय नमः ॥ श्री गुरु बा०
भ्यो नमः ॥ अथातः संप्रवक्षामि पुंण्यहं
श्रुणु पार्वती ॥ यच्छुत्वा कृत कृत्यस्यु नं-
राः कलुष मानसाः ॥ १ ॥ निगमागम
मंत्राढ्य मह्यां कामुष्मिकार्थदं ॥ गर्भाधाने
पुंसवने सिमंते जातकर्मणिं ॥ २ ॥ ना-
म्निच उपक्रमणे कर्ण वेधे ह्रूमेशिवे ॥
अन्नस्य प्राशने चौले विद्यारंभे शुभावहे ॥
३ ॥ दीक्षायांच प्रतिष्ठायां नवगृहे प्रवे-

शने ॥ विवाहे दत्तपुत्रेच तथा पट्टाभिष-
क्तउभौ ॥ ४ ॥ यथानेन संस्कारेण वीरो
माहेश्वरोजनान् ॥ लिंगधारण मावेति शि-
वाग्निजननेशुभे ॥ ५ ॥ वाचनीय मिदं
१ देवी पुण्याहं मंगलप्रदं ॥ यजुर्मध्य समु-
त्पन्नं कारणा गमे सूत्रजं ॥ ६ ॥ यःशिवो
नामरूपाभ्यां यादेवी सर्वमंगला ॥ तयोःसं-
स्मरणात्पुंसां सर्वतोजयमंगलं ॥ ७ ॥ उ- १
त्तिष्ठंतु भूतभयं एतत्वै भूमिभारकं ॥ एतस्य

पु०

विरोधेन शिवकर्म समारभेत् ॥ ८ ॥
अथ गोमयेन भूमिशुद्धिंकारयेत् तदनंतरं आसनशुद्धिः ॥ पृथिव्यां मेरुपृष्ठऋषिः कूर्मो देवता सुतलं छंदः आसने विनियोगः अनंतासने नमः इति आसनविधिः पुष्पेण पूजयेत् ॥ नमस्कारेण आसनमारुह्य ॥ तथा भस्म धारणं रुद्राक्षाभरणं कुर्यात् ॥ प्रणवस्य परब्रह्म ऋषिः परमात्मा शंभुर्देवता देवी गायित्री छंदः प्राणायामे विनियो-

वा०

गः अथोंकारेण वामनासापुटे अनामिका
पिधाय दक्षिण नासा पुटेनपुरयेत् ॥ कुंभ
केन पुनर्दक्षिण नासापुटे अंगुष्टंपिधाय वा-
मनासा पुटेन रेचयेत् ॥ इति त्रिवार कार
येत् ॥ तथा नित्य संकल्पमुच्चार्य ॥ आ-
चार्या वंदनं ॥ ॐ श्रीमद्भगवतो महापुरुष
स्य शिवशिव शंभुराज्ञा प्रवर्तमानस्य अद्य
ब्रह्मणो द्वितीयपरार्धे शिवपदे इत्यादि संक
ल्पे ॥ ममत्मनः श्रुतिः स्मृतिः आगमोक्त

पु०

फलप्राप्त्यर्थं आयुरारोग्यै श्वर्याभिवृध्यर्थंवी
रशैव सूत्रगोत्रात्मक यजमानस्य अमूककार्य
निमित्येर्थं पुण्यहंकरिष्य तदादौ संमार्जिते
पंचपद्म चित्रितं चतुराश्र मंडले तंडुलोपरि
उमामहेश्वर कलशान् पंचाचार्यान् प्रतिष्ठाप्य
गणानांत्वा गणपतिᳪं हवामहे ॥ प्रियाणां
त्वा प्रीयपतिᳪं हवामहे ॥ निधीनांत्वा
निधिपतिᳪं हवामहे व्वसोमम ॥ आहम
जानि गर्भधमा त्वमजासि गर्भधं ॥ १ ॥

वा०

इतिप्रतिष्ठापयेत् ॥ अथ ॐसद्योजाताय नमः अवाहयामि ॐ वामदेवाय नमः अर्घ्यं सम्पर्पयामि ॐ आघोराय नमः पाद्यं समर्पयामि ॥ ॐ तत्पुरूषाय नमः आचमनीयं स० ॥ ॐ ईशानाय नमः पंचामृत पंचोदकं स० ॥ प्राणप्रतिष्ठापयेत् ॥ शुद्धोदकेनाभिषकं कारयेत् ॥ वस्त्रालंकारादि समर्पयेत् ॥ धूप दीपादि मंत्रपुष्पं समर्पयेत् ॥ अथ माहेश्वरान् गंधमाल्या

पु० दिभिः संपूज्य ॥ हस्ते दत्वामाहेश्वराणां गंधः पांतु मांगल्यंचास्तु ॥ पुष्पाणिपांतु सौश्रिय मस्तु ॥ अक्षताः पांतु आयुष्य मस्तु ॥ तांबूलानि पांतु ऐश्वर्यं मस्तु ॥ दक्षिणाः पांतु आरोग्य मस्तु ॥ दीर्घमायुः शांतिः पुष्टिः तुष्टिः श्रीर्यशो विद्या विनयो वित्तंचबहुपुत्रं बहुधनं चायुष्यं चास्तु ॥ अथ मंत्राक्षता ॥ ॐ सहस्रमास्व्या त्वयिदद्याल्छतं प्रतिगारित्रयेते ॥ श्चैवासने श्वतश्वा श्वतरी वा० ७

४

रतोहोतुः पुत्रकामान्काम कामान् प्या स्या ॥
पयेरं लभंति हेपुत्रान् ॥ सर्वस्याप्ति सर्वस्य
जीत्यै सर्व मेवते नाप्नोति सर्व सर्वजयति
स्वस्तिमंत्रार्थः स्वस्त्याःसंतु ॥ १ ॥
॥ श्रीर्वर्चश्वमा युष्यमा रोग्यमा युद्धात
पव ॥ मानं महते ॥ धान्यं धनं पशुं बहू
पुत्र लाभं ॥ शत संवत्सरं दीर्घ मायुः ॥ २
॥ आयुष्यमान्भव पुत्रवान्भव तेजश्वी भव
॥ वैरदर्प दलने व्यापार दक्षो भव ॥ श्रीशं-

६

भुर्भव पाद पूजनरतः सर्वोपकारीभव ॥ सर्वारिष्ट निर्विघ्न मस्तु चिंतित मनोरथ सिद्धिरस्तु ॥ अखंडित लक्ष्मी प्राप्त्यस्तु पुत्र पौत्रादि वृद्धिरस्तु ॥ अथ यजमान स्वपत्न्याभिः स्वमुखैः तथास्तु त्रिवारमुच्चार्य

इदं सर्ववेदागम क्रिया कारणारंभाः शुभाः शोभनाः प्रवर्तताात महामोंकार मादिंकृत्वा ॥ आवनि कृतजानु मंडलः कमल मुकुलसदृशं मंजलिं शीरस्याधाय दक्षिणेन

५

पाणिना सुवर्ण पूर्णकलशं धारयित्वा पुण्या
हं मंत्रानुच्चारयेत् दश सुदिशा सुपल्लवैः
संमार्जयेत् ॥ ॐ पुण्यहं दीर्घमायुरस्तु ॥
शिवा आपःसंतु ॥ सौमनस्यमस्तु ॥ अक्षता
पांतु अयुष्य मस्तु ॥ हिरण्य गर्भः समवर्ते
ताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकआसीत् ॥ सदा
धार पृथिवींद्या मुतेमां कस्मै देवाय हविषा
विधेम गंधाः पांतु ॥ यः प्राणतो निमिषतो
महित्वैक इंद्रदा जागजतो बभूव ॥ यईश ५

अस्य द्विपदश्चतुष्पद कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ अक्षताः पांतु ॥ जुष्टं देवाना मिदमस्तु हव्यमरिष्टात्व मुदीहि यज्ञ अस्मिन् ॥ पुष्पानिपांतु सौमंगल्यंचास्तु ॥ स्वश्रेयमस्तु श्री सदाशिवाः प्रीयतां शांतिरस्तु ॥ पुण्यहं पुण्याहं वाचइष्ये ॥ वाचतां भद्रंकरणोभिः श्रुणुयाम देवाः स्थिरै रंगैस्तुष्टवा सः श्री शंभुसहित दिग्पाल पूजनं तदाग्रे श्रीवीरभद्रः पुण्यहं कुर्वंतु ॥ अमरेश प्र-

त्रति वेष्टित शिव्हासना ध्यष्टित श्रीशिवः
पुण्याहं कुर्वंतु ॥ काश्यां वटे रंभाग्रामे
उज्जनि श्री शैलाधिशा पुण्याहं कूर्वंतु ॥
नंदी भृगि वीर वषभ स्कंदः पुण्याहं
कूर्वंतु ॥ ब्रह्म इष्टलिंगः रुद्र महेश्वरसदा
शिवः पुण्याहं कुर्वंतु ॥ दारुक रेणुक शंकु
कर्ण धेनुकर्ण विश्वकर्णः पुण्याहं कुर्वंतु ॥
आर्या दाक्षायणी गौरी पुण्याहं कूर्वंतु ॥
प्रीथ्वी आप तेजा वायवाकाश पंचःदेवता

पुण्याहं कुर्वंतु ॥ तथा जलधारा यजमान
स्य मुर्ध्नि सिंचयेत् ॥ पात्रे ॥ शांतिरस्तु
पुष्टिरस्तु तुष्टिरस्तु वृद्धिरस्तु आयुष्यमस्तु
अविघ्नमस्तु आरोग्यमस्तु ॥ भूमौ ॥
दुरीत दुष्टविघ्न रोग भय अनिष्ठ हारण
सर्वअशुभ निवारण ॥ पात्रे ॥ धनधान्य
संमृद्धिरस्तु पुत्रपौत्र वृद्धिरस्तु स्वधर्म वृ-
द्धिरस्तु उत्तरोत्तर यश जय संमृद्धिरस्तु ॥
पुण्याहंपुण्याहं वाच इष्ये वाच्यतां रुद्र पु-

७

ण्यमहद्यच्च सृष्टिउत्पत्ति कारकं वेदवृक्षो
द्भवं नित्यं तत्पुण्याहं ब्रुवंतुनः ॥ भोमाहे
श्वराः ममसहकुटुंबस्य सहपरिवारस्यगृहे
पुण्यहं भवंतो ब्रुवंतु पुण्यहं ॥ इति कारणा
गमे षोडशोसहस्रके वीरशैव सूत्रे पुण्यहं
द्वितीयोध्यायः संपुर्ण मस्तु छ. छ. छ.

७

॥ श्री ॐकाराय नमः ॥ अथ श्री गो-
प्रदान विधिर्लिख्यते ॥ स्थल काल नक्षत्र
वारादि संकल्प करिष्ये ॥ तथा इच्छित हेतु
प्रीत्येर्थं ॥ उच्चार करून पाणी सोडावें ॥ एवं
गुण विशेष विशिष्टायां ॥ शुभं पुण्य तिथौ
मम समस्त पाप क्षयार्थं ॥ श्री परमेश्वर
प्रीत्यर्थं गोदानं महंकरिष्ये इती संकल्पे.
माहेश्वर माहूय तस्य पाद्यादि पूजनं कुर्या-
त् ॥ तद नंतरं गोपूजनं ॥ अथ ध्यान ॥

क्षीराब्धि संभवे देवी मुक्ता दाम विभूषि-
ते ॥ साधु रूपे हव्य रूपेन तोस्मी सुर
वंदिते ॥ १ ॥ गवेनमः ध्यानस० ॥ धेनो-
त्वं सर्व भूताना तारके विश्व वंदिनि ॥
पवित्रे निर्मले देवी आसनं प्रतिगृह्यतां ॥
२ ॥ गवेनमः आसनं समर्प० ॥ सौरभेयी
सर्वहिते पवित्रे पाप नाशनि ॥ प्रति गृह्य
मयादत्तं पाद्यं त्रैलोक्य वंदिते ॥ ३ ॥
गवेनमः पाद्यंस० ॥ सर्वदेव मयेदेवी सर्व

तीर्थे मयेशुभे ॥ गृहणार्घ्यं मयादत्तं सौरभे-
यी नमोस्तुते ॥ ४ ॥ गवेनमः अर्घ्यंस० ॥
देह स्थितानि रुद्राणी शंकरस्य सदाप्रीये ॥
धेनु रूपेण सा देवी ममपापं व्यपोहतु ॥ ५
गवेनमः आचमनं स० ॥ सर्व शक्ति मये
देवी सर्व देव मयेशुभे ॥ शुद्धोदकं स्नानार्था
य मंगलं प्रतिगृह्यतां ॥ ६ ॥ गवेनमः स्ना
नंस० ॥ आच्छादनं गवे दद्याच्छुभं शुचि
सुनिर्मलं ॥ सुरभिर्वस्त्र दानेन प्रीयतां परमे

श्वरी ॥ ७ ॥ गवेनमः वस्त्रं स० ॥ यालक्ष्मी
९ सर्व देवानां याच देवी ष्ववस्थिता ॥ धेनु
रूपेण सा देवी मम पापं व्यपु हतु ॥ ८ ॥
गवेनमः गंध स० ॥ हरद्रास्वर्ण वर्णाभा
सर्व सौभाग्यदायीनि ॥ सर्वालंकारे मुख्या
ही देवीत्वं प्रतिगृह्यतां ॥ ८ ॥ गवेनमः
हरद्रां स० ॥ रजनी चूर्ण समायुक्तं रक्तवर्णं ९
सुशोभितं ॥ मयाभक्त्या अर्पितं भाले ॥
देवीत्वं प्रतिगृह्यतां ॥ ९ ॥ गवेनमः कुंकुं

स० गवेनमः अक्षतां स० ॥ १० ॥ गोस्व-
रूपं ॥ सुवर्णशृंगी, रौप्य खुरी, ताम्र पृष्ठी,
कांश्य देही, ॥ तश्यालंकारान् समर्पयत् ॥
माल्यादिनी सुगं० गवेनमः पुष्पं स० ॥
नाना परिमळ पुष्पहरं स० ॥ बिल्वपत्रं
स० ॥ गवेनमः धूपं स० ॥ गवेनमः नैवे-
द्यं स० ॥ अथांग पूजा ॥ ललाटे दे०व्यैनमः
ललाटं पूजयामि ॥ षण्मुखायनमः नासापूटं
पूज० कंबलश्वतरीयैनमः नासावकाशं पू० ॥

अश्विनैनमः कर्णौ पूजयामि ॥ शशि भास्करा-
य० चक्षू पूज० ॥ मारुत प्रियाय दंतंपू० ॥
३० रत्नारायैनमः जिव्हा पूज० ॥ सरस्वत्यै नमः
हंकारं पूज० ॥ यमभय निवारणयै गंडं
पूज० ॥ संध्या रूपायै ओष्टं पूज० ॥ लिंग
धारण्यै नमः हृदयं पूजयामि ॥ चतुष्पाद
धारण्यै नमः जंघा पू० ॥ वीरभद्रायै नमः
श्टंगमूलं पू० ॥ जंगमाय नमः श्टंगाग्रं पू० १०
सर्वतीर्थायै नमः शीरं पू० ॥ महादेवायनमः

 

सर्वगात्रं पूज० ॥ रुद्राय नमः पादं पू० ॥
सोमाय नमः लांगूलं (शेंपूट) पूज० ॥
सुगंधिमाल्यानि सुशोभितानी यद्गुच्छगुच्छा-
नि सुगुंफकानी वसंतकालादि ऋतोद्भवानी
समर्पयामी जगदेश्वरीये ॥ ग० पुष्पहारं स०
देवद्रुम रसोद्भूतं कालागरु समन्वितं ॥ प्रय
च्छामि माहभागे धूपोयं प्रति गृह्यतां ॥ ११
गवेनमः धू० स० ॥ जीवत्री सर्व जीवानां
देवानांच सदाश्रीये ॥ माते त्वंस्या जग-

न्माय दीपोयं प्रतिगृह्यतां ॥ दीपं स० ॥
११ गवेनमः नैवेद्यं स० ॥ महादक्षणां स० ॥
मंत्रपुष्पं स० ॥ यजमानेन सालंकृत सव-
त्स दोहनवती गवांइच्छित कामना सिध्यर्थे
स्वधार्म परायण लिंग नैष्टिक माहेश्वर गुरुं
प्रतिगृह्यतां माहेश्वरेण प्रतिगृण्हामि इति
उच्चार्य तथा गोपुछ माहेश्वर हस्ते देऊन ११
महा दक्षणा, दुग्धपात्र, आमेषपात्रं दद्यात्
इतिसांग गोप्रदान विधि समाप्त शुभं भवतु

॥ श्री सद्योजाताय नमः ॥ अथ दत्त विधान लिख्यते ॥ देशकालादी संकल्प करिष्ये शिवशिव शंभुराज्ञा० ममात्मन: श्रुतिः स्मृतिः आगमोक्त फलप्राप्त्यर्थं अस्माकं संतत्य विछेदेन मदियावंश करिष्यमाण शिव धर्मानुष्टानद्वारा शिवप्रसाद संपादनार्थं वंशाभिवृध्यर्थं पुनरा वृत्ति रहित शाश्वत शिवैक्य रूप शिवपद प्राप्त्यर्थं अमूक गोत्रोत्पन्नस्य अमूक नाम्ना वंशे शि

थिले सति मदिय वंशोद्धारार्थं स गोत्रोत्पन्नं
अस्मदाचार प्रविष्टं कुलिनं रूपवंतं पंच
१२ वार्षिकं कंचन माणवकं पुत्रत्वेन स्वीकुर्महे
इति संकल्पे ॥ अदौस्वस्ति पुण्याहं कृत्वा ॥
माहेश्वरान्संप्रार्थ्य पुत्रगृहिता मंत्राक्षतान्
गृहित्वोत्थाये खिलवंशोस्मि माहेशाः मम
वंशाभि वृद्धय आज्ञा ददत ॥ वैशीघ्रं स्वी-
कर्तुं इति माहेश्वरा णामुपरी अक्षतान् १२
प्रकीर्य ॥ उपविशेत् ॥ पुत्रदाता देश कालौ

संकीर्त्ये भवतः ॥ अपुत्रत्वेन योदोषस्स
मजनातिदाशे परिहरार्थं तववंशाभि वृध्य
र्थं अस्मद्पितृणा शाश्वतशिवलोक प्राप्त्य
र्थं ममपुत्रभवते ॥ अद्य समस्त माहेश्वर
संन्निधौ दाश्यामि ॥ इति पुत्रदाता संक
ल्पकुर्यात् ॥ अथ पुत्रदाता पुत्रंश्वांके उप
विश्य दक्षिणवामकराभ्यां प्रगृह्य दानंकुर्यात्
॥ तद्वेथा ममपुत्रंप्रदाश्यामि तववंशाभि
वृध्द्ये पुत्रदानेनसर्वैषां पितृणा मोक्षयोभ

वेत् ॥ अनेनतववंशापि यधत्ते सत्वरंभुवि
१३ पुत्रप्रगृह्यत्व शीघ्रं शाश्वतं कीर्तिमान्पोहि ॥
इति दाता पुत्रदानं कुर्यात् ॥ अथ प्रति
गृहितां दातारं प्रति वदेत् ॥ पुत्रभीक्षां
ददश्वशु मम वंशाभि वृद्धये यतत पुत्रेण
तेभिष्ठं सत्वरं भवतिधृवं ॥ इति प्रति गृ.
हिता उच्चदातारं याचयेत् ॥ देवस्यत्वा १३
सवितु प्रसवे अश्विनो बांहुभ्यां पुष्णहस्ता
भ्यां प्रतिगृण्हामि ॥ राजात्वा वरोणो

नवतु देवी दक्षिणे तेनामृत त्वमश्यां वयो
दात्रे मयोमह्यमस्तु ॥ प्रति गृहित्वमन्त्रः ॥
कइदं कस्मा आदात् कामः कामाये कामो-
दाता कामः प्रतिगृहिता काम ऽं समुद्र
माविशकामे नत्वाप्रतिगृण्हामि ॥ कामैतत्ते
एषा एषाते काम दक्षिणिउत्ता नत्वांगिरसः
प्रतिगृण्हातु इतिपुत्रं प्रतिगृह्य ॥ प्रतिगृ-
हिता पुत्रस्य शीरंत्रिवार माघ्राय ॥ दत्त
पुत्रस्य स्वगोत्र स्वशाखोक्त गुरुसाक्षे करून

१४

दीक्षाकुर्यात् ॥ तथा पुत्रस्यजन्म नामाभि-
धान संस्कारं कुर्यात् ॥ ततः माहेश्वरा रा
धनंच यथाविभवं कार्यं माहेश्वर आज्ञे
करून प्रसंगानुसार मुलीचाही दत्तविधि
करावा. मुलीस जी लिंगधारण दीक्षा
असते ती बापाचे गुरुकडून असली पाहि-
जे इति कारणागमे षोडशे सहस्रके वीर
शैव सूत्रे दत्तविधी संपूर्ण मस्तु श्री रस्तु
श्री शंकरार्पण मस्तु शुभं भवतु ॥ छ ॥

१४

 

॥ श्री महा मंगल कर्ता परब्रह्म मूर्ती श्री शिवाय नमः अथ विवाह विधि लिख्यते ॥ तथा गोत्र सूत्र शाखा प्रथमारंभीं सांगून पुढें विवाह विधिस आरंभ आहे वीर शैवाचे प्रकार ४ आहेत सामान्य वीरशैव, वीरवीरशैव, विशेष वीरशैव, निराभारी वीरशैव, यांत विशेष वीरशैव व निराभारी यांचा विवाहच नाहीं. बाकी दोन सामान्य व वीरयाचा विवाह होतो

स्वगोत्रैः सह संबंधो नचकार्यस्तु कदा-
१५ चन ॥ प्रमादात्प्रकुर्वीत संबंधस्तु स दोष
भाक् ॥ इति पाशुपतागमे ॥ इश्वरोवाच ॥
वृष्टिलंबः पडवीड मुक्त गुछश्चतु र्थकः ॥
पंचवर्णश्च पंचैते महा सूत्रा प्रकीर्तितः ॥
नंदी भृंगी तथा वीरो वृषभःस्कद एवच ॥
मत्स्वरूपो समुत्पन्नौ पंच गोत्राधिकारणा- १६
त् ॥ दारुक शकुकर्णश्च रेणूक धेनुकर्णकः ॥
विश्वकर्णश्चते पंच पंचशाखा प्रकीर्तितः ॥

॥ अथ पंचमहा सूत्रे ॥ दृष्टिसूत्र ॥ लंबकसूत्र ॥ पडवडि सूत्र ॥ मुक्तगुच्छ ॥ पंचवर्ण सूत्र ॥ या प्रत्येका पासून बारा बारा उपसूत्रें झाली आहेत. दारुकशाखा व दृष्टि महासूत्रा पासून १ कार्बाण सूत्र २ सुवर्णकंथा, ३ सिंगी, ४ मसणी, ५ कुठार, ६ मैत्री, ७ कठार, ८ चामरी, ९ कवट, १० कुक्षकांत, ११ ज्वलत्कथा, १२ भृंगी, ॥ शंकुकर्ण शाखा व लंबकमहा

सूत्रा पासून ॥ १ त्रिपुटी, २ रज्जुकंथा, ३
१६ काटी, ४ भास्मी, ५ रौप्य, ६ कोटी, ७ चं-
द्रगुंड, ८ मृतकंथा, ९ अलक, १० वसन, ११
मुंडी, १२ खड्गी,॥ रेणूक शाखा व पडवीड
महा सूत्रापासून उपसूत्रें ॥ १ पुराण,
२ पंचकंथा, ३ षडंग, ४ सुरगी, ५ झैसी,
६ दिगंबर, ७ वेणू, ८ भित्ती, ९ मोरट,
१० नाटी, ११ सौरी, १२ मुसडी, ॥ ही
उपसूत्रे ॥ धनुकर्ण शाखा व मुक्तगुछ महा १६

सूत्रापासून उपसूत्रे ॥ १ गोणी कंथा २ दंति ३ जटर ४ त्रिगुणी ५ केशीकंथा ६ ललाट ७ व्याघ्रकांत ८ लोचन ९ भगिनी १० जालकंथा ११ जटन १२ बोदडी ॥ ही धेनुकर्ण शाखेची उपसूत्रे ॥ विश्वकर्ण शाखा व पंचवर्ण महासूत्रापासून ॥ १ कमल २ वृषभ ३ दशमख ४ रज्जुकंथा ५ वीटी ६ पंचमुख ७ गोचर ८ गगन ९ मुसंडी १० लघुडी ११ सिथीला १२

पाशुपत ॥ ही विश्वकर्ण शाखेची उपसूत्रे ॥
१७ ही प्रथक् प्रथक् गोत्र, शाखा पाहून
विवाह करावा हेउक्त आहे.

॥ विवाहाचे प्रकार ॥

१ परिणय (क्षत्रीय) २ स्वयंवर ३
वाक्निश्चय ४ राक्षस ५ पिशाश्च ६ प्री-
तिविवाह ७ गांधर्व ८ पुनर्विवाह ९ देव १७
विवाह १० ब्रह्मविवाह ११ मनोविवाह
(मानव) १२ कंन्यादान विवाह ॥ येणें

लग्न

प्रमाणें विवाहचे प्रकार आहेत.
त्यांत प्रीति, वाक्‌निश्चय, कंन्यादान, पुनर्विवाह, वगैरे चालू आहेत.

कंन्यादान — वधुचे बापानें कुलशील व रूपवान् कोणत्याही प्रकारें व्यंग नाहीं असा वर पाहून व गोत्र सूत्र भिन्नअसावीत असें प्रकारें वराची योजना करून त्यास आपली कंन्या अर्पित करून विवाह करावा यास कंन्यादान विवाह ह्मणावा

वि०

१८

कंन्यादान न करितां जे विवाह होतात ते वर दाखविले आहेतच कंन्यादान झाल्यावर पाणी ग्रहण करून लग्न लावावयाचे तो कंन्यादान विधि होय

क्षत्रीय विवाह व स्वयंवर याचे कंन्यादान मागाहून होत असतें कारण राजानें नवरी जिंकून आणली व तिचें लग्नलावून घेतल्यावर नवरीचे आईबापयेऊन कंन्यादान करितांत इतरांनीं कंन्यादान अगोदर

१८

करून मग लग्न लावावें.

कंन्यादानाचे प्रारंभीं नित्य संकल्प करून पंचकलश स्थापून त्याची पूजा वधूचें आईबापानें करून नंतर गुरूपूजा करावी बहुल्यावर गुरूस वस्त्रालंकार करून बहुल्याचे पायरीस टेकून पंचकलश स्थापावें व त्याचे पुढें बहुल्याकडे मुख करून नवऱ्यास बसवावें व त्याचे वामभागीं वधूचीं आईबापें उत्तराभिमुख करून बसवावीं व नवरी

पूर्वाभि मुखकरून बापाजवळ बसवावी.
१९ नंतर वधूचे बापानें वधूवरांची पूजा करून
वस्त्रालंकार करून वराची प्रार्थना पूर्वक
आपले गोत्रसूत्राचा उच्चार करून कंन्या-
दान करावें व वरानें आपले गोत्रसूत्राचा
उच्चार करून पाणिग्रहण करावें याचे मंत्र
नवरीचे बापानें अथवा त्याचे उपाध्यायांनें १९
मंत्र ह्मणावयाचा ॥ भृंगीगोत्रस्य वीरशैव
प्रवरान्वित महादेव शर्मणे प्रपौत्री, मल्लि-

कार्जुन शर्मणे पौत्री, काशीनाथ शर्मणे पुत्री, पार्वत्या भिधान वरार्थिनि इमां कंन्या, सालंकृता तुभ्यं अहं संप्रददे ॥ १ ॥ नवऱ्याकडील उपाध्यायांनें उच्चारावयाचा मंत्र ॥ अद्य नंदी गोत्रस्य वीरशैव प्रवरान्वित गुरुलिंग शर्मणे प्रपौत्राय, बश्वेश्वर शर्मणे पौत्राय, शंकर शर्मणे पुत्राय, तन्नाम नीलकंठ शर्मणे ईश्वररूपिणे कंन्यार्थीने स्नातकाय वराय ॥ २ ॥ वधूकडून अ-

ष्टवर्षा भवेत् कंन्या पुत्रवत् पालीतामया तुभ्यं (येथें नवऱ्याचें नांव जें असेंल तें घ्यावें) मयादत्ता, पुत्र, पौत्र, प्रवार्धिनी ॥ ३ ॥ विश्वंभरः सर्व भूता साक्षिणा गुरु देवताः ॥ इमां कंन्या प्रदास्यामि पालनंकुरु येथोचितं ॥ ४ ॥ धर्मेच अर्थेच कामेच नाति चरतव्यात्त्वये ह्ययं ॥ असें ह्मणून वधुचे बापानें, मुलगी नवऱ्याचे उजवें बाजूस बसवावी, आणि वरानें स्वकरानें

नवरीचा हस्तधरून पाणीग्रहण करावें व मुखानें नातिचरामि नातिचरामि नातिचरामि असेह्मणावें- ॥ नंतर उपाच्यार्यानें गुरुअज्ञेकरून ॐ स्वास्तिरस्तु असें ह्मणावें आणि मंगलाष्टकें ह्मणावीत.

लग्नापूर्वी जे विधी करावयाचे आसतात ते तिथी निश्चये करून कोणकोणत्या दिवशीं कायकाय करावें त्याचें स्मरण रहाण्या करितां वधुवरा कडील कर्त्यांच्या

विचारानें पत्रिका आपले उपाचार्यांचे हा
२१ तूंन दिन शुद्धि पाहूंन शुभ तिथींचा निश्चय
घटिका पळादी पत्रिकेंत लेहून तिला शु
षोभित करून पंचकलशाची पूजाकरून
मुलीस वस्त्रालंकार करून कुंकूलावून तिथी
निश्चय पत्रिका हातात देतात त्यांत ह
रिद्रा लेपन वगैरे करण्याचें बायांचीं नांवें २१
लिहिलेलीं आसतात वरील विधिच्या वेळे
स पंचकलशांची पूजाकरून त्या नंतर

गुरुसुत्राचा दोरा घेऊन त्याची दोन कंकणें करावीं व ती ॥ ॐ त्र्यंबकं यजामहे० यामंत्रें करून आभि मंत्रून वधुवराचें दक्षण हास्तें बांधावीत नंतर हरिद्रा लेपन करावें कंकण बांधल्यानंतर तें पुन्हासूटेंपर्यंत स्वजाती खेरीज इतर यातीस स्पर्श करूंनये हरिद्रा लेपन झाल्यावर देवप्रतिष्ठा ह्मणून जो विधि आसतो तो स्वजातीमध्यें देव निमित्ते आराधना गुरुपूजा करून सूवासी-

नी त्रसकराव्या लागतात हा विधी झाल्या नंतर लग्नलागतें लग्ना नंतर साडेह्मणून जो विधिआहे त्यावेळीं पंचाचार्यांची पूजा करून मुलास नवींवस्त्रें करून व मुलीस महावस्त्रें देऊन मुलिची ओटी भरावी, आणि लग्नसमारंभ समाप्त करावा-

इति लग्नविधी समाप्त

२२